

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 13 maja 2011 r.

**Pan
Marek Kozicki
Burmistrz Gminy Miejskiej Kłecko**

LPO-4101-01-02/2011
R/11/004

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu przeprowadziła w Urzędzie Miejskim Gminy Kłecko (dalej „Urząd”), kontrolę skuteczności nadzoru nad gospodarką ściekami bytowymi, które nie są odprowadzane zbiorczym systemem kanalizacyjnym w latach 2009-2011 (I kwartał).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 27 kwietnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Burmistrzowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie nadzór nad gospodarką ściekami bytowymi, które nie są odprowadzane zbiorczym systemem kanalizacyjnym na terenie Gminy Kłecko.

Zadania własne gminy dotyczące prawidłowej gospodarki ściekami bytowymi, które nie są odprowadzane zbiorczym systemem kanalizacyjnym, wynikają z przepisu art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym². Zgodnie z art. 379 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³, wójt sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tego organu. Ponadto art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴ (dalej „ustawa o utrzymaniu czystości”) stanowią, że utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obowiązkowych zadań własnych gminy.

Ustalenia kontroli NIK wykazały nw. nieprawidłowości i uchybienia:

1. Rada Gminy Miejskiej Kłecko nie wywiązała się z obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości, bowiem nie została podjęta uchwała określająca górne stawki opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.

² Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, ze zm.

³ Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, ze zm.

⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm.

2. Ustalenia kontroli NIK wykazały, że Urząd nie prowadził kompletnej i prawidłowej ewidencji zbiorników bezodpływowych, umożliwiającej kontrolę częstotliwości ich opróżniania, co było naruszeniem art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości. Prowadzona przez Urząd ewidencja zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne za 2009 r. i 2010 r. nie zawierała danych dotyczących 365 i 363 właścicieli nieruchomości (brak było danych m.in. z miejscowości Brzozogaj, na terenie której znajdowało się 20 gospodarstw domowych⁵). Ewidencja zbiorników nie zawierała informacji o częstotliwości ich opróżniania, a także danych o liczbie osób korzystających ze zbiornika bezodpływowego. Ustalenia kontroli wykazały ponadto, że dane zawarte w ww. rejestrze, dotyczące ilości zbiorników bezodpływowych na terenie gminy Kłęcko są niezgodne z danymi zawartymi w załączniku do sprawozdania SG-01, według którego na terenie Gminy Miejskiej Kłęcko, ilość zbiorników bezodpływowych na dzień 31 grudnia 2009 r. wyniosła 552 sztuki, zaś na koniec grudnia 2010 r. – 415 sztuk.

Według danych zawartych w sprawozdaniu z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2009 r., średnia ilość ścieków dostarczanych taborem asenizacyjnym na jednego mieszkańca / na rok wyniosła 3,7 m³ podczas, gdy średnia ilość ścieków odprowadzanych zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni wynosiła 34,78 m³ na rok na jednego mieszkańca, co oznacza, że była ona o 940% wyższa. W 2010 r. ilości te wynosiły odpowiednio: 6,19 m³ ścieków dostarczanych taborem asenizacyjnym i 38,75 m³ odprowadzanych zbiorczym systemem kanalizacyjnym (wielkość o 626% wyższa). Ustalenia kontroli NIK wykazały⁶ jednocześnie, że na dzień 31 grudnia 2009 r. i 2010 r. liczba mieszkańców gminy Kłęcko, którzy nie korzystali ze zbiorczego systemu kanalizacyjnego wyniosła odpowiednio 4.057 i 4.051 osób. Uwzględniając średnie minimalne normy zużycia wody,⁷ ustalone rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody⁸ należy przyjąć, że ilość wytworzonych ścieków, które nie są odprowadzane zbiorczym systemem kanalizacyjnym na terenie gminy Miejskiej Kłęcko wyniosła 43.817 m³ w 2009 r. oraz 43.750 m³ w 2010 r. Porównanie ww. danych z danymi Zakładu Gospodarki Komunalnej w Kłęcku dotyczącymi ilości ścieków dostarczonych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym (13.676 m³ w 2009 r. i 12.930 m³ w 2010 r.) wskazuje, że 30.141 m³ w 2009 r. i 30.820 m³ ścieków w 2010 r. nie było gromadzonych i odprowadzanych do oczyszczalni, zgodnie z przepisami ustawy o utrzymaniu czystości. Zdaniem NIK, brak pełnej ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz prawidłowych danych dotyczących ilości ścieków gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych i dowożonych do oczyszczalni uniemożliwia sprawowanie kontroli nad częstotliwością opróżniania zbiorników bezodpływowych, o której mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości.

3. Ustalenia kontroli NIK wykazały, że Gmina nie zapewnia (w zlokalizowanych na terenie oczyszczalni stacjach zlewnych w Kłęcku i Działyniu) pomiaru objętości dowożonych nieczystości ciekłych oraz hermetycznego ich zrzutu mimo, iż wymóg taki wynika z § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 17 października 2002 r. w sprawie warunków wprowadzania nieczystości ciekłych do stacji zlewnych⁹.

Ponadto, w toku kontroli NIK ustalono, że odbiór ścieków przez stacje zlewnie w Kłęcku i Działyniu odbywał się z naruszeniem § 8 ust. 1 ww. rozporządzenia, bowiem

⁵Dane z ewidencji ludności na dzień 31 grudnia 2010 r.

⁶ Zgodnie z danymi zawartymi w ewidencji ludności oraz danymi Zakładu Gospodarki Komunalnej.

⁷ Wodociąg bez ubikacji i łazienki (brak kanalizacji), pobór wody ze źródła podwórzowego lub ulicznego.

⁸Dz. U. Nr 8, poz. 70.

⁹Dz. U. Nr 188, poz. 1576.

dostawcy nieczystości ciekłych i właściciel stacji zlewnej odpowiednio nie wystawiają oraz nie otrzymują „Potwierdzeń odbioru nieczystości ciekłych”, w których (zgodnie ze wzorem określonym w załączniku do rozporządzenia), należy podawać m.in. numer i datę zawarcia umowy na odbiór nieczystości ciekłych z nieruchomości wyposażonej w zbiornik bezodpływowy, adres nieruchomości wyposażonej w zbiornik bezodpływowy, a także objętość odebranych nieczystości ciekłych.

Ponadto ustalenia kontroli NIK wykazały, że odbioru, transportu i zrzutu nieczystości ciekłych na stacji zlewnej w Kłęcku i Działyniu dokonywały podmioty nieuprawnione, tj. nieposiadające zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie odbioru i transportu nieczystości ciekłych¹⁰. Stanowi to naruszenie przepisów art. 7 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości oraz postanowień Uchwały NR XII/80/07 Rady Miejskiej w Kłęcku z dnia 17 grudnia 2007 r. Zgodnie z tą uchwałą właściciel nieruchomości zobowiązany jest do regularnego opróżniania zbiorników, korzystając z usług uprawnionego podmiotu¹¹.

4. W toku kontroli NIK ustalono, że Burmistrz Kłęcka nie udostępniał w formie elektronicznej, na stronach internetowych Urzędu wzoru wniosku o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Było to niezgodne z przepisami art. 8 ust. 5 ustawy o utrzymaniu czystości. Wzór wniosku został udostępniony dopiero w trakcie kontroli NIK.

4.1. W ocenie NIK, decyzje w sprawie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych zostały wydane z naruszeniem przepisów art. 8 ust. 1a i 2a ustawy o utrzymaniu czystości bowiem przedsiębiorcy ubiegający się o udzielenie zezwolenia nie dołączali do zaświadczeń o braku zaległości podatkowych i zaległości w płaceniu składek na ubezpieczenie zdrowotne lub społeczne oraz nie dokumentowali gotowości odbioru nieczystości ciekłych przez stację zlewną.

Ponadto, wnioski przedsiębiorców o udzielenie ww. zezwolenia nie zawierały informacji o technologiach stosowanych lub przewidzianych do stosowania przy świadczeniu usług w zakresie objętej wnioskiem, a także o proponowanych zabiegach z zakresu ochrony środowiska i ochrony sanitarnej planowanych po zakończeniu działalności, wymaganych przepisami art. 8 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości.

5. Ustalenia kontroli NIK wykazały, że Urząd nie egzekwował od przedsiębiorców zajmujących się opróżnianiem zbiorników bezodpływowych i transportem ścieków, obowiązku składania rocznych informacji dotyczących ilości i rodzaju nieczystości ciekłych zebranych z obszaru gminy i nie wymagał od nich sporządzania i przekazywania w terminie do 15 dnia po upływie każdego miesiąca, wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu zawarto umowy na opróżnianie zbiorników oraz wykazu wygasłych i rozwiązanych umów. Przepis art. 9a ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości stanowi, że prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych ma obowiązek sporządzenia i przekazania wójtowi, w terminie do 15 dnia po upływie każdego miesiąca, wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu zawarli umowy na opróżnianie zbiorników, oraz wykazu wygasłych i rozwiązanych umów. Na podstawie przepisu art. 9a ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości, przedsiębiorca prowadzący działalność w zakresie opróżniania

¹⁰ W latach 2009-2011 (I kwartał) podmioty te dostarczyły do zlewni w Kłęcku i Działyniu łącznie 12.414 m³ nieczystości ciekłych.

¹¹ Podmiot uprawniony – podmioty posiadające wydane przez Burmistrza Miasta i Gminy Kłęcko zezwolenie na prowadzenie działalności z zakresu opróżniania zbiorników bezodpływowych.

zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych sporządza i przekazuje do Urzędu informacje o ilości odebranych nieczystości ciekłych z obszaru gminy, w terminie do końca pierwszego kwartału za poprzedni rok kalendarzowy.

5.1. W toku kontroli NIK ustalono, że mimo niewykonywania ww. obowiązków nałożonych na przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, Pan Burmistrz nie wykonywał oraz nie wydał upoważnień do przeprowadzania kontroli działalności przedsiębiorców w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzielonym zezwoleniem. (art. 8b ust. 1-3 ustawy o utrzymaniu czystości).

5.2. Ustalenia kontroli NIK wykazały, że w latach 2009-2011 (I kwartał) nie wydawano również upoważnień do kontroli prawidłowości eksploatacji zbiorników bezodpływowych oraz ich opróżniania, mimo że na podstawie przepisów art. 6 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości, gmina jest zobowiązana zorganizować opróżnianie zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów na ich wywóz.

W kontrolowanym okresie, zarówno właściele zbiorników bezodpływowych, jak i przedsiębiorcy dokonujący odbioru i transportu nieczystości ciekłych, nie zawierali umów na odbiór nieczystości ciekłych, co stanowiło naruszenie przepisów art. 6 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości. Przeprowadzone przez Urząd inspekcje nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe wykazały, że właściele nieruchomości nie dokumentują wykonania obowiązku określonego w art. 5 ust. 1 pkt 3b ustawy o utrzymaniu czystości.

6. W toku kontroli NIK ustalono, że podawane w sprawozdaniach dane dotyczące ilości ścieków dostarczanych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym są nierzetelne. Zgodnie z informacją sporządzoną przez Zakład Gospodarki Komunalnej łączna ilość ścieków dowożonych do zlewni taborem asenizacyjnym, w 2010 r. wyniosła 12.930 m³ podczas, gdy w sprawozdaniu OS-5, podana ilość wyniosła 19 tys. m³. Ponadto, sprawozdania z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekami za 2009 r. i 2010 r. zostały przedłożone marszałkowi województwa wielkopolskiego po terminie wynikającym z art. 43 ust. 3c ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. prawo wodne¹².

7. Burmistrz Gminy Kłecko nie sporządził projektu, a w konsekwencji tego, Rada Gminy Miejskiej Kłecko nie uchwaliła gminnego programu ochrony środowiska, mimo że wymóg taki wynika z przepisów art. 17 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska.

8. Rada Gminy Miejskiej Kłecko podjęła uchwałę w sprawie wymagań, jakie powinni spełniać przedsiębiorcy ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Jest to zgodne z przepisami art. 7 ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości.

Ponadto, zgodnie z przepisami art. 4 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości, Rada Gminy Miejskiej Kłecko podjęła uchwałę ustalającą regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Kłecko, w której określono m.in. szczegółowe wymagania i zasady gromadzenia nieczystości ciekłych.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie prowadzoną rozbudowę sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Kłecko. Ustalenia kontroli NIK wykazały, że na dzień 1 stycznia 2011 r. liczba osób korzystającej z sieci kanalizacyjnej wyniosła 4.722, co stanowi ponad 60% mieszkańców.

¹² Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, ze zm.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) uaktualnienie ewidencji zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne o dane umożliwiające kontrolę częstotliwości ich opróżniania,
- 2) zapewnienie pomiaru ilości nieczystości ciekłych dowożonych pojazdami asenizacyjnymi do stacji zlewnej oraz hermetycznego ich zrzutu,
- 3) wydawanie zezwoleń na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych po uzupełnieniu brakującej dokumentacji poświadczającej, że przedsiębiorca spełnia warunki określone przepisami prawa, wymagane do wykonywania działalności objętej zezwoleniem;
- 4) wyegzekwowanie od przedsiębiorców składania rocznych informacji dotyczących ilości i rodzaju nieczystości ciekłych zebranych z obszaru gminy oraz miesięcznych informacji o zmianach w liczbie umów zawartych na usuwanie nieczystości płynnych z właścicielami nieruchomości,
- 5) przeprowadzanie kontroli przedsiębiorców zajmujących się opróżnianiem i transportem nieczystości płynnych,
- 6) zintensyfikowanie działań w celu sprawdzenia wykonywania przez właścicieli nieruchomości, obowiązków w zakresie gromadzenia i pozbywania się nieczystości ciekłych, w tym posiadania umów na wywóz nieczystości ciekłych,
- 7) zapewnienie sporządzania rzetelnych informacji o ilości ścieków dowożonych do oczyszczalni oraz terminowości przekazywania do Marszałka Województwa, informacji z realizacji krajowego programu oczyszczania ścieków,
- 8) podjęcie działań w celu uchwalenia gminnego programu ochrony środowiska oraz podjęcia uchwały określającej górne stawki opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pana Burmistrza, w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków lub o działaniach podjętych w celu ich realizacji albo o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Burmistrzowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.